

vsaka mati brez skrbi dati svoji deci, ker vsi njeni spisi se odlikujejo po resnobni nramnosti, h krati se ozira v resnično življenje in njegove dolžnosti. »Wędrowiec« naposled, kateri je imel nekda pod uredništvom s. p. Sulimierskega določno stališče in je donášal zanimive spise, izgubil je po smrti tega delavnega urednika mnogo vrednosti ter sprejema sedaj vse, kar se mu ponuja in krene zato večkrat s prave poti.

Vrhu tega izhajata v Varšavi dva lista za ženske: »Bluszcz« (Bršljan) in »Tygodnik Mód«, katerih ilustrovani del so mode in uzorci ženskih del, slovstveni del pa povesti, kritike, razprave o stališču žensk v rodbini in družbi, ob enem kronika delovanja žensk na celem svetu. Urednik »Tygodnika Mód« mnogozaslužni p. Jan Kanty Gregorowicz¹⁾ izdaja tudi »Przyjaciela Dzieci«, list namenjen deci in mladeži, urejevan umno in skrbno. V ravno tem

¹⁾ Žal, da je Gregorowicz med tem umrl in sicer dne 16. septembra p. l. v Varšavi.

uredništvu izhajajo »Wieczory Rodzinne«, v založbi s. p. Marije Zaleske, ki je spisala mnogo poučnih knjig za deco in mladež.

Popolno različno stališče od drugih listov ima »Rola« (Njiva), glasilo anti-semitsko, katero izdaja p. Jeleński. Njegov smoter je soznaiti poljsko družbo o vseh sredstvih in pomočkih, katere rabijo judje, kadar imajo opraviti s kristijani.

Omenjamo dva lista, namenjena za ljudstvo in za mladino: »Gazeta Świąteczna« in »Zorza«. Urednik poslednjega lista je p. Prószyński, skrivajoč se pod izmišljenim imenom Promyka, kateri si je pridobil v ljudskem slovstvu že velike zasluge.

Znamenit je list »Echo muzyczne, Teatralne i Artystyczne«, kateri razpravlja o lepoti in umetelnosti ter prav dobro ustreza svoji nalogi.

Judje imajo tudi svoje glasilo, izhajajoče v jeziku poljskem z naslovom »Izraelita«, protestantje pa tudi svoj časnik, »Zwiastun Ewangelicky«.

Doma in po svetu.

Pregled prosvétnega gibanja narodov.

Jugoslovanska akademija.

Né 6. decembra min. l. je bila slovesna seja jugoslovanske akademije znanostij in umetnostij. Na mestu predsednika dr. Muhića je govoril slavnostno besedo dr. Fr. Rački, poudarjajoč najprej vrli napredek akademije, katera bode čez eno leto praznovala že petindvajsetletnico svojega delovanja, razlagajoč, kako je bila Hrvaška vedno nesrečno razdeljena po prosveti, a jedina po jeziku. Ko je izumrla s Štefanom II. narodna dinastija, razvijala se je le dalmatinska Hrvaška v zvezi z Italijo, posavska Hrvaška pa je zaostajala; v novejših časih pa je stopila posavska

Hrvaška na čelo narodnemu napredku. Naposled je govornik naznanil, da se je dr. Muhić odpovedal predsedništvu. Rački sam zaradi neprijaznosti vlade ni sprejel predsedništva, zato je bil izvoljen za predsednika akademije ravnatelj Torbar. Tudi tajnik dr. Matković se je odpovedal svoji časti; njegovo mesto je ostalo prazno. Pravi člen dr. Vrbanić je čital svojo zanimivo razpravo: »Demografski izvidi u Hrvatskoj«. Učeni akademik je omenil po redu vse popise od Marije Terezije, raztolmačil važnost statistike in pokazal, kako pridno so obdelovali Hrvati to vedo.

Spisi jugoslovanske akademije se objavljajo v »Radu«. Tu so napisali v

minolem letu krasne sestavke o zgodovini dr. Rački, o mitologiji slovenski prof. Nodilo, o slovenskem jeziku prof. Valjavec, o kulturni zgodovini hrvaški Iv. Tkalčić in o slovenskem in litavskem naglasu profesor Maretić. V »filozofično-juridičnem« oddelku so važne razprave dr. K. Vojnovića »O državnem urejenju republike dubrovniške«, dr. Blaža Lorkovića »O sedanjem stanu narodno-ekonomske znanosti«. V »matematično-prirodoslovnem« sta pisala prof. Dvořák o Peltierovi teoriji atmosferske elektrike ter profesor Kišpatić o pounskem skleritoidskem škrljencu. Ko je akademija dné 20. oktobra poslavljala v javni seji 200letnico, odkar se je Slavonija oslobodila od Turkov, čital je pravi člen prof. Smičiklas razpravo o tem važnem dogodjaju.

Poleg »Rada« je izdala akademija dve posebni knjigi, namreč Pilarove »Geografske koordinate glavnih mest Hrvaške, Slavonije in Dalmacije ter sosednih dežel« in 22. knjigo »Spomenikov južnih Slovanov«, katero je spisal Ljubić. Akademija je nabrala gradiva tudi za deli »Codex diplomaticus et epistolaris« in »Acta dietalia«. Akademičnega besednjaka hrvaškega, katerega urejuje prof. Budmani, prišel je na svetlo 11. zvezek od besede »grmnak« do »hud«. Pomnožila se je tudi akademična knjižnica in zbirka slik, katero je obdaroval škof Strossmayer z lepimi slikami in bakrorezi. Tudi narod se zanima za to zbirko; dokaz temu je, da jo je minulo leto obiskalo več nego 7000 oseb.

Akademija je izbrala 13 novih členov: Za častnega člana profesorja *Giov. B. Rossija*, ravnatelja papeževih muzejev v Rimu; za prave člene pa: *dr. T. Maretića*, *dr. Bl. Lorkovića*, in *dr. K. Vojnovića* (vsi trije so vseučilišni profesorji v Zagrebu); za dopisujoče člene filologično-historičnega razreda vseučilišnega profesorja *dr. Šrepela*, arhimandrita *Nikofora Dučića* v Belemgradu, vseučilišnega profesorja *F. Ivanovića Uspenskoga* v Odesi, *Tim. Florinskoga* v Kijevu, *A. Pavinskoga* v Varšavi ter frančiškana p. *Evzebija Fer-*

mendžina v Rimu; v matematično-prirodoslovnem oddelku vseučilišnega profesorja *dr. E. Weyra* na Dunaju, prof. *D. Nešića* v Belemgradu in *Jurija Zlatarskega*, načelnika geološkega zavoda v Sofiji.

Po »Slov.« in »Vienc-u«.

„Matica Hrvatska“

nas je meseca januarija razveselila s svojimi knjigami za leto 1890. Osem jih je (oziroma sedem, ker je jedna le za vplačilo) in sicer: 1. *Hoić*: »Slike iz obćega zemljopisa.« Knj. II. (Pouč. knj. XV.) — 2. *Tomić Herm.*: »Zabluda matere.« Igrokaz. (Zabavna knjižnica CXXIV.—CXXV.) — 3. *Matavulj*: »Iz primorskog života.« Pripovijetke. (Zab. knj. CXXVI.—CXXVIII.) — 4. *Preradović*: »Izbrane pjesme.« Uvod napisao Mil. Šrepeš. — 5. *Tordinac*: »Oda-brane crtica i pripoviesti.« S uvodom. (Zab. knj. CXXIX.—CXXXI.) — 6. *Šandor Gjalski*: »Na rodjenoj grudi.« Ladanjske slike. (Zabavna knj. CXXXII.—CXXXIV.) — 7. *Lopašić*: »Bihać i Bihaćka krajina.« — 8. *Demosten*: »Izabrani govori.« Preveo, uvod i bilješke napisao Stjepan Sene.

Kolikor smo mogli pregledati, bode jih vesel vsak Maticar. Natančne kritike bomo objavljali v naslednjih številkah. Za sedaj pa izražamo le svoje občudovanje, da je mogla »Hrv. Mat.« v jednom letu toliko storiti. Zaostala je bila namreč popreje za dva tečaja za pravimi leti. Pred letom je obljubil odbor, da bode ta nered popravil in izdajal knjige v istem letu, katero naznanja letna številka. Res jako se je moral truditi odbor, da je izvršil svojo obljubo: a nikakor ni zaostal tudi gledé na knjige l. 1890. za drugimi leti. — »Mat. Hrv.« res ni gledala ne na stroške, ne na trud, da bi zadovoljila svoje ude. Odbor je odločil tudi že knjige za leto 1891. in skoro jih dá v tisek, da jih bode mogel v poslednjem četrtletju poslati med ude. Zato naj bi se pobrigali udje kmalu, da prejmejo knjige, a se tudi hitro oglašé z udnino za l. 1891.